

STRESZCZENIE

mgr Iwona Szczęsna

Uniwersytet Humanistycznospołeczny SWPS
Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych

Konsekwencje mobbingu dla życia zawodowego i prywatnego. Trajektorie zawodowe i społeczne osób mobbingowanych

Celem dysertacji jest przeprowadzenie analizy konsekwencji mobbingu, jego wpływu na dalsze życie zawodowe i prywatne osób mobbingowanych. Podstawowe pytanie, jakie przyświeca podjętemu badaniu, odnosi się do jakości życia osób mobbingowanych: jakie zmiany następują w życiu zawodowym i prywatnym u ofiar mobbingu? W trakcie procesu badawczego w całości potwierdziła się teza badania, iż u ofiar mobbingu w życiu zawodowym następuje: obniżenie samooceny i motywacji, a także utrata zdolności do pracy. U ofiar mobbingu w życiu prywatnym następuje: obniżenie samooceny i motywacji, a także zaburzenia emocjonalne. Mimo wygranych spraw sądowych osoby mobbingowane czują się przegrane i w swoim dalszym życiu zawodowym i prywatnym przyjmują strategię biernego działania.

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt.:

Konsekwencje mobbingu dla życia zawodowego i prywatnego. Trajektorie zawodowe i społeczne osób mobbingowanych.

Autor: **mgr Iwona Szczęsna**

Promotor: **prof. dr hab. Andrzej Rychard**

Zmiany społeczne przełomu XX i XXI wieku wprowadziły wiele nowych określeń zjawisk społecznych. Mobbing jest takim nowym pojęciem, który stał się już znanym i rozpoznawanym terminem. Z uwagi na swój zarówno globalny, jak i indywidualny charakter stanowi zagrożenie dla przyrodzonej i niezbywalnej godności osoby ludzkiej. Zjawisko mobbingu, podobnie jak większość stosowanych w naukach społecznych terminów, jest pojęciem nieostrym i bardzo wieloznacznym. Odnosić się bowiem może zarówno do zachowań występujących w grupach społecznych, jak również dla określenia psychospołecznych relacji międzyludzkich w miejscu pracy, charakteryzujących się wrogim nastawieniem do pracownika innych pracowników lub przełożonych. Nic też dziwnego, że w dyskusjach o mobbingu podkreśla się złożoność i przyczynowość tego zjawiska, a przy formułowaniu definicji mobbingu trwa spór o to czy pojęcie to odnieść do wszelkich aktów naruszających godność osoby ludzkiej, czy tylko do przemocy psychicznej w miejscu pracy.

Choć mobbing od dawna jest uznawany za zjawisko wymagające uwagi i działań, badania empiryczne nad nim rozpoczęły się dopiero w późnych latach 70. ubiegłego wieku. W Polsce dotychczas brak jest regularnie prowadzonych badań dotyczących występowania zjawiska mobbingu. Większość badań koncentruje się na przyczynach, formach, mechanizmach oraz poziomie występowania zjawiska mobbingu. Powstaje również coraz więcej opracowań dotyczących czynników osobowościowych mobbera i jego ofiary. Nie znaleziono jednak miarodajnych badań przedstawiających sytuację osób mobbingowanych już po przebytych procesie mobbingowym. Wiemy, jakie są konsekwencje mobbingu, ale nie wiemy, jakie zmiany następują w życiu zawodowym i prywatnym osób mobbingowanych.

Celem zasadniczym zaplanowanych badań było przeprowadzenie analizy konsekwencji mobbingu, jego wpływu na dalsze życie zawodowe i prywatne osób mobbingowanych. Dla realizacji przyjętego celu przeprowadzono badania jakościowe i ilościowe. W celu analizy konsekwencji mobbingu, jego wpływu na dalsze życie zawodowe i prywatne osób mobbingowanych, posłużono się metodą analizy dokumentów i wywiadem narracyjnym. W przeprowadzonym badaniu uznano za celowe zastosowanie trajektorii zawodowej i społecznej osób mobbingowanych. Problem badawczy postawiony w niniejszej pracy badawczej brzmi: Jakie zmiany następują w życiu zawodowym i prywatnym u ofiar mobbingu?

W przeprowadzonym badaniu przyjęto założenie, iż osoby biorące w nim udział muszą legitymować się odbytą sprawą sądową, w trakcie której stwierdzono wystąpienie zjawiska mobbingu w stosunku pracy. Do doboru próby wykorzystano metodę „kuli śnieżnej”, a także pomoc ze strony kancelarii adwokackich, których przedstawiciele reprezentowali ofiary mobbingu w trakcie procesów sądowych.

Dla lepszego zbadania, poznania i rozwiązania problemu zasadniczego wyłoniono problemy szczegółowe, które brzmią:

Jakie są relacje pomiędzy doświadczeniami mobbingu a życiem zawodowym badanych?

Jakie są relacje pomiędzy doświadczeniami mobbingu a życiem prywatnym badanych?

Jakie są strategie funkcjonowania osób po doświadczeniach mobbingu w ich życiu zawodowym?

Jakie są strategie funkcjonowania osób po doświadczeniach mobbingu w ich życiu prywatnym?

Czy wygrany proces sądowy z mobberem pomaga w powrocie do życia prowadzonego przed wystąpieniem zjawiska mobbingu?

Główną tezę badania jest stwierdzenie, iż: „U ofiar mobbingu w życiu zawodowym następuje: obniżenie samooceny i motywacji, a także utrata zdolności do pracy. U ofiar mobbingu w życiu prywatnym następuje: obniżenie samooceny i motywacji, a także zaburzenia emocjonalne. Mimo wygranych spraw sądowych osoby mobbingowane czują się przegrane i w swoim dalszym życiu zawodowym i prywatnym przyjmują strategię biernego działania”.

Słowa kluczowe: **mobbing, mobber, dyskryminacja, przemoc psychiczna, zachowania agresywne, nękanie, alienacja, patologia, środowisko pracy, polityka antymobbingowa.**